

Sok száz erdélyi magyar ügyét intézi nagy elismeréssel, hatalmas jogi tudással. Hosszú éveket vesz az ifjúság szakmai képzésében, az ügyvédi szakvizsga bizottság tagjaként. 1996. december 8-án bekövetkezett haláláig jogtanácsosként dolgozik.

A család Budapestre kerülése után azonnal felveszi a kapcsolatot a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészséggel, ahol *Kádár Dániel* apátplébános és az Egyháztanács jogi ügyeit intézi. A plébánossal személyes kapcsolata különösen abban az időben vált igen szorosá, amikor felmerült a Bp. V. Semmelweis u. 9. alatti bérleményből az örmény katolikus kápolna áthelyezése a XI. ker. Orlay u. 6. szám alá. Az ingatlan egészének megszerzése, kiürítése és a templom felépítésének jogi ügyei képezték önként vállalt feladatát. *Kádár Dániel* plébános külföldi adománygyűjtő körútjai miatt rendkívül sok jogi segítségre volt szükség, tekintettel a hatalom egyházellenességére. Mindig és mindenhol kiállt a plébános mellett, és segítette őt. Az adományok devizahatósági legalizálása, az Orlay u-i ingatlan további résztulajdonának megszerzése, a bentlakók perек útján történő kiköltöztetése, a teljes kiürítés végrehajtása, a Plébánia átköltöztetésében való jogi részvétel, az egyháztanács működésének megújítása és az abban való részvétel évtizedekig önzetlen hozzájárulása volt, hogy az erdélyi örménység budapesti örmény katolikus egyháza és közössége megmaradjon. Rendszeresen részt vett a közösség egyházi és világi rendezvényein és családját, lányait is erre nevelte, akik a Semmelweis u-i kápolnában lettek első áldozók.

1993-ban elkészítette az első örmény kisebbségi önkormányzatok

választásához szükséges alapidokumentumokat és megállapodásokat, majd felkérésre elvállalta a XII. ker. Örmény Kisebbségi Önkormányzat alelnökségét.

Az Országos Örmény Önkormányzat 1996 október 6-i Aradi Vértanúk emlék-ünnepségén *Kiss Ernő és Lázár Vilmos díj*ban részesítette a hazai örménységért önzetlenül folytatott több évtizedes munkájáért.

Dr. Issekutz János egész életét végigkísérte az emberek iránti szeretet és segítőkészség. Példát mutatott az ifjú nemzedékeknek a soha meg nem alkuvásról, a magas színvonalon elvégzett munka örömről, az embertársaink iránti alázatról, a család fontosságáról. S ezt a példát adta át gyermekeinek is.

1996-ban, halála előtt segítette és lelkieken erősítette Sarolta lányát a keleti örmények által szított támadások elviselésében. Ő volt az, aki egy kulturális egyesület létrehozását szorgalmazta, hogy politikai viharoktól mentes legyen és megmaradjon az erdélyi örmény közösség, az örmény kultúra továbbörökítése biztosítva legyen Magyarországon. Halála után ezen végakarátát teljesítve Sarolta 1997. február 14-én létrehozta az egyesületet Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület néven.

20 éve, 1996 december 8-án hagyott itt bennünket. De megvalósítottuk azt, amit tanácsolt: az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület égisze alatt szorgalommal, magas színvonalú munkával, szeretettel, önzetlen segítséssel és tenni akarással az erdélyi örmény közösséget összetartani itthon és otthon egyaránt, megmaradni igaz magyarnak bármi áron, erdélyi örmény gyökerűnek, örmény katolikusnak.

dr. Issekutz Sarolta

Simon Mária Tímea

„Teljes és azonnali leszámolás a magyarokkal!”

Moszkva Erdély elrománosításával vádolta meg Romániát. Még mindig tabu, mi történt 1944-1945-ben: a románok tudtával és segítségével hurcoltak el több ezer németet és magyart szovjet lágerekbe.

Moszkva a múlt héten a második világháború történetének meghamisítási kísérletével vádolta meg Romániát. Az orosz külügyi szóvivő, *Maria Zaharova* Erdély elrománosítását is szóvá tette.

Oroszország álláspontját egy az erdélyi szászok 1945-ös deportálásáról szóló bukaresti kiállítás kapcsán fejtette ki *Zaharova*, aki emlékeztette Romániát, hogy a Szovjetunióba elhurcolt erdélyi szászok és magyarok listáját román köztisztviselők állították össze, és ezt arra használták fel, hogy a németek és magyarok létszámát csökkentsék a románság javára. Bukarest „sajnálatosnak és nehezen összeegyeztethető összemérésnek” nevezte az orosz külügyi szóvivő szavait.

A második világháború története még hetven évvel az események után is sok feldolgozatlan traumát hordoz magában, amelyekről sokáig nem volt szabad beszélni, ilyen az 1944-45-ös időszak, amikor röpke egy év leforgása alatt Erdélyből több százezer embert hurcolnak el csupán származása miatt. Amíg 1944. május 16.

és június 9-e között a németek a magyar adminisztráció segítségével deportáltak több mint 130 ezer zsidót Észak-Erdély területéről, addig pár hónappal később, 1944. októberében a szovjetek a románok közreműködésével visznek el több mint 25 ezer magyar férfit. 1945. januárjában a németek is sorra kerülnek, amikor 100 ezer erdélyi németet visznek el a Szovjetunióba kényszermunkára.

Ezekről a történetekről sokáig nem beszélünk, s a román külügy válasza azt mutatja, hogy Románia számára továbbra is a tabutémák közé tartozik ennek a korszaknak a feldolgozása. Az 1944 őszen lejátszódó eseményekkel kapcsolatban *dr. Murádin János Kristóf* történészt, a Sapientia EMTE tanárát kérdeztük, aki a téma egyik szakavatott kutatója.

dr. Murádin János Kristóf történész, a Sapientia EMTE oktatója

Bukarest nem értette vagy nem akarta érteni az orosz külügyi szóvivő szavait? – Nyilván nem akarta érteni Bukarest, itt

arról van szó, hogy bagoly mondja verébnek, hogy nagyfejű, hiszen ami az erdélyi deportálásokat illeti, mind a két fél benne volt. Ez egy olyan téma, amellyel nem volt ildomos foglalkozni a baráti országoknak. Mára nagyon kevés túlélő maradt, aki tudna mesélni azokról az időkről. Oda jutottunk hetven évvel a történetek után, hogy mivel a téma kikerült a társadalmi köztudatból, újra vissza lehet hozni a politikába, ezáltal lehet újjal mutogatni egymásra, mivel az emberek előtt az igazság annyira ködbe veszett, hogy ez már nem jelent veszélyforrást. A társadalom nem fog felülbírálni ilyen politikai töltetű kijelentéseket ebben a kérdésben.

Mi történt a román átállást követően Észak-Erdélyben? – A Szovjetunió számára 1943-ig mindegy volt, hogy Magyarország vagy Románia, mind a két ország ellenség volt. A sztálingrádi csatát követően a román politikai vezetés érezni kezdte, hogy veszésre áll a helyzet, ezért elkezdett közeledni a Szövetségesek irányába. A románok mindig is ügyesebben játszottak diplomáciailag, mint a magyarok, akiknél hamarabb belátták, hogy a Szovjetunióhoz kell közeledni és nála kell keresni a fegyverszünet lehetőségét. Románia hamarabb lépett, mint Magyarország, 1944. augusztus 23-tól már nem ellensége a Szovjetuniónak, hanem szövetségese a németekkel szemben. Ezzel szemben Magyarország még ellenség.

Ezért 1944 őszén úgy alakulnak az események, hogy amikor a Vörös Hadsereg átlépi a szovjet határokat, az első két ellenséges terület, ahová szovjet katonák lép, az Kelet-Poroszország és Észak-Erdély. Itt kerül először ellenséges területre a szovjet hadsereg, hiszen amikor Iași-nál áttörik a szovjetek a frontot, a román hadsereg átáll, így a szovjeteknek Moldván pillanatok alatt

sikerült átjutniuk. Augusztus 26-án, három nappal a román átállást követően már az Uzvölgyén nyomul előre a szovjet hadsereg, és megpróbálnak betörni Erdély területére.

Itt kerülnek tehát először konkrét ellenállásba úgy, hogy ellenséges területen vannak, és nem a „fasisztákat” kell kiűzni a szovjet földről. Idegen területen vannak, ahol ellenséges lakosság lehet, és fegyveres ellenállásba ütközhetnek. A Szovjetunió saját tapasztalatából kiindulva attól félt, hogy a front háta mögött partizán tevékenység alakulhat ki, amely megnehezíti az előrenyomulást Budapest és Berlin irányába.

Ezt a félelmet játssza ki a román fél, aki a szovjet katonai parancsnokság és *Malinovszkij marsall* számára listákat állít össze, hogy kik azok a veszélyes elemek, akiket össze kell gyűjteni és el kell hurcolni, mert ezek civilbe öltözött katonatisztek, akik a front mögött lemaradva partizán alakulatokat fognak szervezni. Mivel a Szovjetunió elsődleges célja a német főváros mielőbbi elérése, ezért a védelmi és utánpótlás vonalai szentek voltak, ezért az esetleges partizán tevékenység egy olyan kérdés volt, amit nagyon gyorsan meg kellett oldani. Ezért van az, hogy már szeptemberben, az első harcok idején a román listák alapján azonnal megkezdte a begyűjtést: ekkor csak magyarokat.

A magyar elhurcolás rögtön a frontátvonulás után zajlik le, sőt, vannak olyan esetek is, hogy átment a front a falun, és már aznap elkezdik begyűjteni onnan az embereket. Ez a begyűjtés sok esetben valóban a román feljelentések és a román szomszédok nyomravezetése, valamint a román hatóságok által összeállított listák alapján történt. Kolozsváron például *Gheorghe Onișoru* román konzul

valamint *Aurel Milea* helyi ügyvéd segítette a szovjet katonai hatóságokat.

A listákat Bukarestben állították össze, úgy, hogy az észak-erdélyi magyarságnak azt az értelmiségi rétegét érintette, amely az 1940-44 közötti időszakban politikai szerepet is vállalt: így kerültek fel a listára olyan nevek, mint *Vita Sándor* országgyűlési képviselő, *Mikó Imre* jogász, magyar parlamenti képviselő, az Erdélyi Párt országos politikai főtitkára, *Járosi Andor* evangélikus lelkész, aki a vészkorszakban zsidókat mentett, *Mikecs László* történész, a csángó kutatás egyik kiváló szakértője, és természetesen olyan értelmiségi emberek is, akik meghatározóak lehettek a következő értelmiségi generációk kinevelésében, így vitték el Kolozsvárról a református kollégium teljes tanári karát is.

Papíron a partizán akció megakadályozása a cél, a gyakorlatban etnikai tisztogatás zajlik az értelmiség lefejezésével. Elősegíteni azt, hogy az erdélyi magyar közösség védtelenné váljon, és a szétbomlás felé menjen. A cél tehát elsősorban az erdélyi magyarság megfélemlítése volt, hogy az tömegesen hagyja el Erdélyt. Ezt akarták elérni a román paramilitáris egységek is, amelyek számos atrocitást követtek el a magyarok ellen, gondoljunk itt csak a jól ismert szárazajtai vagy az egeresi esetekre, de ennél sokkal több volt.

Hogyan viszonyult a román hatóság illetve az erdélyi román lakosság a magyarok deportálásához? – A román hatóságok pontosan tudtak az elhurcolásokról, a román lakosság meg elővigyázatos volt, ezért sok helyen felírták az ajtóra, hogy „casă românească – román ház”, mert arra gondoltak, hogy ha bejön a román és a szovjet hadsereg, és atrocitásokra vagy rablásokra kerül sor, akkor ők mentesítve

legyenek. A román társadalom mindenestül elégtételt akart venni a bécsi döntésért, és ki máson tudott volna elégtételt venni, mint a magyarságon.

Elég csak *Ion Bozdog* prefektus szavaira gondolni, aki 1944. szeptember 28-án így fogalmazott: „Hajthatatlan vagyok, mint az öreg Cato, és nem szünök meg ismételni: teljes és azonnali leszámolás a magyarokkal! Most vagy soha! A magyarok által annyiszor bemocskolt erdélyi földön máától fogva csak egyetlen nemzetnek van létjogosultsága: a románnak. Ne legyen nyugta a román szívnek, és a román férfi karja ne engedje el a fegyvert mindaddig, amíg Erdélyt meg nem tisztítottuk ettől a nemzettől.” S nem Bozdog volt az egyetlen a román társadalomban, aki hasonlóan gondolkodott, és akkor a korabeli sajtót még nem is említettem, hiszen rettenetes uszító hadjárat ment végbe a magyarok ellen a román sajtóban.

Abban az időszakban szomorú divat volt a kollektív bűnösség gondolata, elég itt csak a *Beneš-dekrétumokat* említeni. A románság is úgy állt hozzá, hogy eljött az idő a bosszúra. Sajnos nagyon kevés ember volt, aki toleránsabb nézőpontból tekintve a kérdést, arra intette volna a lakosságot, hogy csak a bűnösöket büntessék meg, és ne egy egész népcsoportot. Tulajdonképpen most látták lehetőségét annak, hogy a magyar adminisztráció által elkövetett rengeteg hibát megtorolják.

Észak-Erdély visszacsatolásakor a magyarországi tisztviselők, az ún. „ejtőernyősök” sajnos sok esetben ostoba módon viszonyultak a román kisebbséghez, s ne feledjük el, hogy Észak-Erdélyben egymilliót meghaladó román kisebbség élt 1940-ben, vagyis az akkori lakosság több mint 40 százaléka. Olyan megalázó esetek voltak, hogy a kötelező katonai

behíváskor a román földművesek ingjének az öv alatti részét a magyar parancsnok levágatta, mondva, hogy magyar bakánál ilyen nincsen. Ez sértő és megalázó, nyilvános megszégyenítés volt. Felesleges, ostoba, feszültségeket generáló esetek voltak, és sok esetben az észak-erdélyi magyar lakosság is hozzájárult ehhez. Sokan úgy gondolták, hogy a románságon vesznek elégtételt a trianoni döntésért, és 1944-ben, amikor fordult a kocka, akkor a románok akartak elégtételt venni.

Mennyire volt tudatos a szovjetek részéről, hogy Kolozsvárról olyan sok magyar férfit vittek el? – A szovjetek egyik legkiemeltebb célpontja Kolozsvár volt, hiszen itt van a legtöbb értelmiségi, innen 5000 magyar férfit vittek el, abból a városból, amelynek az összlakossága a frontátvonulás után 73000 fő volt. Ennek az 5000 embernek a 16 százaléka értelmiségi: jogászok, papok, tanárok, tanítók, azt kell mondjuk, hogy ez célirányosan végrehajtott deportálás volt.

Más okai is voltak a deportálásoknak, szovjet tekintetben az egyik ilyen ok a már említett partizángyanús elemek eltávolítása a hátsországból, a másik ok, hogy a Szovjetunió 22 millió halálos áldozattal járult hozzá a háborús győzelemhez, és a nyugati területei az országnak holdbéli tájak voltak, hiszen ahol a német hadsereg végigvonult, ott kő kövön nem maradt. A szovjetek visszavonuláskor szintén a felperzselt föld taktikáját alkalmazták, így teljes területek váltak pusztasággá, újjá kellett építeni a Szovjetuniót, ahhoz pedig munkás kéz kellett. Tehát munkaerőként is számítottak erre a több ezer emberre.

Hogyan zajlott le az elhurcolás, és honnan vittek el több embert? – Ahol hosszabb időre megállt a front és megakadt az előrenyomulásban a szovjet hadsereg,

ott több embert hurcoltak el, ahol hamarabb sikerült átjutni, ott kevesebb embert szedtek össze, de mindenünnen vittek el embereket. Tordáról (a tordai csatában egy hónapig fenntartják a kisebb magyar alakulatok a szovjeteket) hétszáz magyar embert vittek el, abból a városból, amelynek a magyar lakossága 7300 fő, ott szó szerint megtizedelik a magyar lakosságot! Összesen minimum 20 000 magyar embert vittek el Észak-Erdélyből, de ez csak nagyon óvatos becslés. Valószínűleg ennél többen lehetnek, akiket civilként foglyul ejtettek.

A szovjetek a Kelet-Európából elhurcolt több ezer emberrel akarták újraépíteni az országot.

Elhurcolási hullám még Székelyföldön volt, itt körülbelül 6-7000-re tehető azoknak a száma, akiket elvittek, a legtöbbit a Csíki medencéből, elsősorban a hágókon való küzdelmek után következett ez be, s ahogy átjutnak ezeken a szorosokon, végigvonultak Al- és Felcsíkon, ekkor összegyűjtöttek vagy 3000 embert. Körülbelül ugyanennyire tehető a partiumi elhurcolások száma is, ahol a debreceni páncélos csata állította meg a szovjet hadsereget, s járult hozzá, hogy erről a környékről nagyobb arányban vigyenek el embereket.

Az elhurcolásokkal kapcsolatban el kell mondani, hogy a bűnhődés sok esetben nem volt összhangban a bűnnel, mert nagyon sok olyan embert vittek el, akik teljesen ártatlanok voltak. Én magam is több olyan interjúút készítettem, ahol a 14 éves gyermeket felküldik az óvóhelyről a lakásba, a szovjet járőr összeszedi, és elviszik négy évre Szibériába. Nagyon sok volt a 18 év alatti diák, aki Szibériában, a lágerekben nő fel, szörnyű körülmények között.

Amikor elfogytak a listák, akkor már azt vittek el, akit értek. Először a törvénytörés

fogdája vitték az embereket, és húsz embert is bezsúfoltak egy három személyes cellába, majd hajnalonként, hogy ne legyen nagyon feltűnő, a Tordai úton kísérték fel több száz főt és indítottak el Torda irányába gyalogosan. Azért úgy, mert a visszavonuló német csapatok be-robbantották a kolozsbósi alagutat és felszaggatták a vasúti síneket, így a vasútvonal használhatatlan volt. Tordán be-vagonírozták őket és Aranyosgyéresen keresztül Brassó, Focşani, Iaşi irányában a Szovjetunióba vitték. 1944. decemberéig mind a 20-25 ezer észak-erdélyi magyart elviszik a Szovjetunióba.

Hogyan kerülnek haza ezek az emberek? – Van, akinek hamar sikerült hazajönni, például akik szovjet szempontból „hasznavehetetlenek” voltak, mert nem tudtak dolgozni. Őket az első transzporttal hazaküldik, közvetlenül a háború befejezése után, de közülük sokan nem érnek haza, mert már a vonaton meghalnak az elgyengülés és a betegségek miatt.

A többséget viszont kinn tartották évekig, az utolsók csak 1953-ban jutottak haza, Sztálin halála után. Az egyik túlélő elmesélte, hogy az utcáról szedték össze, s amikor megpróbált elszaladni, akkor a géppisztolyból kilőtt sorozattal ijesztették meg és kényszerítették vissza a sorba. 16 éves volt akkor, és kilenc évet töltött a Szovjetunióban.

A németek deportálása miben különbözött a magyarokétól? – A németek deportálása már más kontextusban zajlott le. A németeket úgy vitték el, hogy a románoknak 300 000 embert kellett biztosítani a Szovjetunió kényszermunkára. Persze ezt nem így mondták, jóvátételi munkának nevezték, amiért Románia részt vett a Szovjetunió elleni háborúban. Ekkor nem a románokat küldték, hanem

a németeket, a „fasisztákat”, ahogy nevezték, akiket meg kellett büntetni. Ezek a „fasiszták” 16-17 éves lányok és fiúk voltak 1945-1946-ban. Körülbelül 90-100 ezer németet vittek el 1945. januárjában.

A bánági svábok közül több mint 50 ezer embert hurcoltak el, a beszercei szász területekről és a szebeni szászok közül is rengeteget, és 15 ezer embert elhurcoltak az akkor már nagyon elmagyarosodott szatmári sváb közösségből is. Így kerültek ki a németek és azok, akiket „németeknek” neveztek, a szovjet lágerekbe. Nagyon sokat csak a németes hangzású neve miatt vittek el.

A németek esetében tehát jóval szisztematikusabb volt a begyűjtés, és nem a partizántevékenység volt az ürügy, hanem munkáskézre volt szüksége a Szovjetunióknak, ezért ekkor már lányok is bekerültek a transzportba. Amíg a magyarok esetében elsősorban a férfiakat vitték el, addig a németek esetében egész családokat deportáltak, sőt terhes nőket is, voltak olyan esetek, hogy ott szülte meg a gyermeket a lágerben.

Amíg a negyvenes évek elején Erdély valóban egy multietnikus környezet volt, ez mostanra teljesen megszűnt, és ez a második világháború végén kezdődött. 1944-ben elvitték a zsidókat, 1945-ben deportálták a németeket. Így ma már lehet nyugodtan német államelnöke Romániának, mert németek már nincsenek. Én őszintén félek attól, hogy néhány évtized múlva magyar államelnöke lesz az országnak... Mert az azt fogja jelenteni, hogy mi már nem vagyunk, vagy legalábbis politikailag is jelentéktelen a maradék, összezsugorodott magyar közösség. Mint tudjuk, magyarok ma már egyre kevesebben vannak Romániában, maradtak a románok és azok a romák, akik

még nem románosodtak el. Erdély hajdani etnikai sokszínűsége tehát elveszett.

Az 1944 novemberében bevezetett szovjet katonai közigazgatás a magyar emlékezetben mintha pozitívként maradt volna meg. Mi az oka ennek a kettős emlékezetnek, hiszen a szovjetek voltak azok, akik alig egy hónappal azelőtt még deportálták az embereket? – Az 1944 őszi események mindenkét pánikszzerűen érintettek. 1944 késő nyara volt a pánik csúcsa. Az erdélyi magyarok érezték, hogy a románok átállásával nagyon nagy a baj. A frontátvonulás, az atrocitások és a deportálások is viszonylag gyorsan lejártak, és kezdett visszatérni a normális élet. A szovjet megszálló alakulatok számára elsődleges cél volt, hogy lecsillapítsák a kedélyeket, ezért is parancsolták ki a román adminisztrációt, amely a szovjet hadsereg mögött érkezett.

Először Kolozsvárról október 15-én, alig négy nappal a bevonulás után, Kolozsvár város parancsnoka visszautasította a román adminisztráció bevonulási kérelmét, és a román hivatalnokoknak el kellett hagyniuk a várost. Az ő közbenjárására, de szovjet felsőbb utasításra is, Malinovszkij marsall egy hónappal később elrendelte, hogy egész Észak-Erdélyből tűnjön el a román adminisztráció. A magyar fél ekkor úgy érezte, hogy a Szovjetunió megmentette őt a románoktól, és esély van arra, hogy ne kerüljön az egész terület Romániához, mert ne feledjük el, hogy a szeptemberi fegyverszüneti egyezmény úgy hangzott, hogy „Erdély vagy annak nagyobbik része adassék vissza Romániának”.

A Szovjetunió nagyon okosan taktikázott, és nyitva hagyta a kérdést. A magyarság nagyon reménykedett abban, hogy a Szovjetunió mégsem fogja hagyni a helyzetet teljesen eldurvulni, és a szovjetek is úgy állították be magukat, hogy

felszabadítóként érkeztek az országba. Néhány hónapig a magyarok azt hitték, hogy ha a szovjet árnyékban baloldali orientációt vesznek fel, jobb fényben tűnnek fel a Szovjetunió előtt, és ez a béketárgyalásokon segíteni fog abban, hogy megmaradjon Erdély egy része magyar területként.

Ebben nagyon komolyan kezdtek hinni, sőt, volt egy másik vonulat is, amelyik azt mondta, hogy hátha elérhető egy magyar-román, svájci mintára szerveződő, önálló Erdély. A Szovjetunió ugyanis – mint ahogy *Tofik Iszlamov* levéltári kutatásaiból is tudjuk – egy ideig, 1943. decemberéig ezzel a gondolattal is játszadozott, hogy Magyarország és Románia közé kellené egy ütőköz állam, így a Szovjetunió rovására egyik sem tudna megerősödni, és mindig sakkban tartaná egymást. Ezt a szovjet propaganda nem is titkolta, és ez eljutott Erdélybe, így sok baloldali orientációjú értelmiségi kezdett ebben gondolkodni.

1944. november 14-től 1945. március 6-ig abban reménykedtek, hogy hát ha sikerül etnikai megegyezésre jutni a románok és a magyarok között, s ne feledjük el, hogy akkor csak Észak-Erdélyben 1 millió 300 ezer magyar élt, az egy más etnikai közeg volt, akkor még lehetett beszélni román-magyar Erdélyről. Amikor a Groza-kormány hatalomra került, Románia hivatalosan is baloldali orientációt vett fel, méghozzá jóval korábban, mint Magyarország. Románia kezdett szebb fényben feltűnni Moszkvában, és a bukaresti kormányzat is inkább kommunistává vált, csak hogy Észak-Erdélyt megkapja, ezért, amikor márciusban *Petru Groza* hatalomra került, a Szovjetunió Románia javára dönt. Ekkor több szempontot is figyelembe

vettek: a románok megígérték, hogy lemondanak Besszarabiáról és Észak-Bukovináról, cserébe viszont kérik Észak-Erdélyt.

Ezért volt olyan nagy csalódás, amikor márciusban újra bevonult a román

adminisztráció, és kiderült, hogy egész Észak-Erdély újra a románoké lesz. Talán emiatt is utólag még szebb fényben tűnik most fel az a pár délibábos hónap, ami az erdélyi köztársaság időszakát jelentette 1944. novembere és 1945. márciusa között. 2016. február 15.

Örökbe fogadható harangok

Gyűjtés a gyergyószentmiklósi örmény templom harangjainak automatizálására és a festett ablakok restaurálására!

Templomaink egyik legszebb értékei közé tartoznak a harangok. Hiszen a harangszóra mindig odafigyelünk, mert üzenet hordoznak, hangjukkal cselekvésre készítetnek. Ugyanígy a festett színes üvegablakok is, amelyek a színes fényár által még szebbé teszik templomunkat.

Hogy ne csak mi, hanem utódaink is tovább hallhassák és megcsodálhassák templomunk ezen értékeit. Ezért megérett az idő arra, hogy a felelős utókor is magáénak érezze ezen értékek megőrzését és továbbadását a jelen kor lehetőségeihez mérten.

Az örmény közösség a „**Fogadj örökbe egy harangot, légy egy festett ablak mecénása!**” címmel a következő felhívással fordul minden jó szándékú és lehetőségéhez mérten támogató, adakozó testvéreinkhez!

Az idő vasfoga nemcsak rajtunk

látszik meg, hanem a templomainkon is. Az 1929-ben öntött harangjaink is az elmúlt közel 90 esztendőben hívták az élőket, a holtakat elsiratták, a felhőket eloszlatták! Ugyancsak az 1896-ban Grottauban készített értékes színes üvegablakok is átéltek a két világháború megpróbáltatásait. Az elmúlt évszázad után megérett az idő a harangok rendbetételére, automatizálására és a színes üvegablakok restaurálására. A szíves adományozók és támogatók nevei az „örökbe” vett harangokra és színes üvegablakokra fognak felkerülni, valamint egy emléklapra és a Domus Historiában is megörökítődik.

A harangok rendbetétele, újra csapágyazása és automatizálása közel 1.000.000 Ft, 15.000 RON-ba kerül. A színes ablakok restaurálása közel 4.500.000 millió Ft. 60.000 RON-ba kerül.

Cím: Örmény Katolikus Plébánia Hivatal Parohia Armeano-Catolică RO-535500- Gyergyószentmiklós/ Gheorgheni/ Niklasmarkt Piața Petőfi Sándor tér 4, Tel: 040- (0)266-361-517, web: www.gyergyoiormenyek.ro
A plébánia bankszámla számai:
RO05RNCB0155016313390024 HUF (Magyar)
RO44RNCB0155016313390001 RON (Román)

Hálás köszönet az adományokért! T. Gál Hunor örmény plébános